

פרשת כי תבוא

השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך

(דברים ח יא)

ילמד דברי ספה"ק מאור ושמש בביאור מצות הביכורים שהיא למען לא ישתקעו בני ישראל בהבלי העוה"ז וישכחו את התכלית לעבוד את השי"ת, ואגב אורחין יתבארו עוד ענינים נפלאים בעבודתו יתברך

דרך העולם הוא אשר בימי הנעורים מתלהב האדם ללמוד תורה, ולעסוק בעבודת השי"ת בחיות ובהתלהבות, וזאת מחמת שבשנים אלו מחשבתו פנויה מטרדות העולם, שאין הוא צריך לדאוג למזונותיו ושאר צרכיו הארציים והגשמיים, אבל בבוא העת כאשר צריך לעסוק במשא ומתן לבקש מזונותיו, אזי הטרדות מכבידות עליו שלא יוכל לפנות לבו לעבודת השי"ת, ורק בני העליה אשר המה מועטים אוחזים כל ימי חייהם במדרגתם כבתחילה, להיות עסוקים בעבודת ה' תמיד בלי שום שינוי. אבל אלו העומדים במדרגה הבינונית, עיקר אחיזתם בעבודת ה' אחר שכבר נכנסו לחיי המעשה, היא עצם ההשתוקקות והרצון שישאר תקוע בלבם להיותם רוצים לעבוד את השי"ת,

ארמי אובד אבי - שרצה לאבד את הרצון לעבודת ה', וזהו טעם מצות הביכורים - שלא להשתקע בטרדות העוה"ז אלא לזכור התכלית האמתית

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וגו', ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך וגו', ארמי אבד אבי וירד מצרימה וגו', וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה, ונצטעק אל ה' אלקי אבותנו וגו' (דברים כו א-ז).

בספה"ק מאור ושמש ביקש למצוא טעם למצות הבאת הביכורים, וגם מה טעם אמירת 'ארמי אובד אבי' וכו' דוקא בקיום מצוה זו, ודרוש דרש זאת בכמה טעמים, ונלמד בזה אחת מהנה (ר"ה עוד נראה), כי הנה

ב אמונה כי תבוא בחרתי

והשתוקקות לעבודת השי"ת לא תהיה בלבבו.

וזהו שנאמר אח"כ 'וירד מצרימה וגו' וירעו אותנו המצרים בעבודה ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה', היינו כמו שעשה לבן הארמי ככה גם המצריים, ששעבדו את בני ישראל בעבודה קשה בפרך, והיו בני ישראל עלולים לאבד את הרצון וההשתוקקות להשי"ת, אולם 'ונצעק אל ה' שעם כל הטרדות לא שכחנו שם אלקינו, ועדיין היינו משתוקקים אליו יתברך ולעבודתו.

ונזכר כל זה במצות הביכורים כי זה גופא טעם מצוה זו, שרצה

השי"ת שכאשר יכנסו בני ישראל לארץ ויהיו להם נחלת שדה וכרמים וכל טוב הארץ, שאז עלולים הם חלילה להשתקע בטרדת העולם הזה, ע"כ ציווה שראשית פרי האדמה לא יטעמו אותם אלא יעלו אל הכהנים כדי שהם יזכירום את התכלית האמיתי והנרצה, שלא להיות שקוע בעומק הבלי העוה"ז, אלא לעבוד את השי"ת, ועכ"פ להשתוקק תמיד לעבודתו. עכתו"ד המאור ושמש זי"ע שעי.

וממילא כאשר יתעורר בהם השתוקקות זו, הגם שהם אחוזים בסבך הטרדות האופפות את מחשבתם, יוכלו להימלט מטרדותיהם ולחזור לעבוד את ה'.

אכן הבעל דבר אינו מסכים אפילו לזה, על כן עיקר מגמתו להטריד את האדם בטרדות רבות וקשות שיכבידו על מחו מכל צד עד שלא יהיה לבו פנוי כלל, עד כדי כך שאפילו השתוקקות לקדושה לא תהיה בלבבו, ויהיה לבו חלל בקרבו מאחיזה כל שהיא בעבודת השי"ת. (וראה לעיל בפרשת בראשית הערה א').

וזאת היתה כוונת לבן הארמי במה שביקש מיעקב אבינו ע"ה לעבוד עם צאנו יומם ולילה בלי הפסק, שכל זה היה כדי להפילו לגמרי בטרדות קשות, שלא יהיה לו לב פנוי כלל, אף לא למעט השתוקקות לעבודת השי"ת. וזהו שאמר הכתוב 'ארמי אובד אבי', אבי מלשון רצון, כמו (דברים כג ו) ולא אבה ה' אלקיך וגו', היינו שכל מגמתו של לבן הארמי היתה לאבד אף את הרצון, שאפילו רצון

אמונים אשר נאספו

שעג. ז"ל: "עוד נראה לתת טעם להבאת הביכורים ופירוש הפסוק ארמי אובד אבי וגו'. שכל מבקשי השם בימי נעוריהם טרם יסתבכו בטרדות העולם מבקשות מזונם ודומיהן ילהיב לבבם אל השם ואות נפשם לעשות רצונו ולעבדו, אך אחר שיתחילו להטריד עצמם בעסקי העולם ויתכבה מעט יקוד לבבם והתלהבותם בעבודת השם יוכלו ח"ו ליפול מעט מעט ולשכוח כל רצונם ומאווים אשר היה להם בימי קדם לעבודת הבורא ברוך הוא. והנה בני עליה והשרידים אשר ה' קורא מועטים הם אשר הם עובדי השם באמת ואנשים הבינונים עיקר עבודתם להשם היא ההשתוקקות אשר להם בכל יום להיות עובדי השם. ובעת שיתעורר באדם ההשתוקקות ההוא

ועסקים מרובים כי מבלעדי הם היה קרוב יותר לחטוא, וע"י אותם טרדות אין לו פנאי כלל לחשוב אף מחשבת איסור. וכמו שהביא זאת משם החובות הלבבות (שער הבטחון ג הקדמה ה), ובאמת כבר אמרו כן חז"ל במשנה (אבות ב ב) יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון, וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עון. הרי לנו שטרדת הפרנסה ענינה להרחיק את האדם מן העבירה, והוא חסד ה' שייסד כך את עולמו ש"ע.

ענין טרדת הפרנסה - כדי להרחיק את האדם מן החטא
ואגב אורחא יש להרחיב ענין זה של טרדת הפרנסה, על מה עשה ה' ככה שיהיה לאדם טרדות מרובות כ"כ האופפות את ראשו ומפריעות אותו מלעסוק בעבודת ה' וכאמור. ומדברי הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף ז"ע (תצא א"ב) למדנו כי אין זה רק כדי לנסות את האדם אם יכול ויכול גם בזה ליצר הרע, אלא שהוא עצמו מחסדי ה' הרבים על האדם, שמגלגל על האדם טרדות

♦ אמונים אשר נאספו ♦

ויתחיל להבעיר לבבו לעבודת יוצרינו הגם אם האדם הוא נאחז בסבך מעמקי הטרדות ויכול להמלט מהם ויחזור לעבוד ה', ומפני כן עיקר מאווי היצר להטריד האדם בעסקים רבים ולהקיף אותם מכל צד למען אשר יפלו מתבערת יקוד לבבם מעט מעט עד אשר ישכיח מלבו לגמרי רצונו ואות נפשו אשר היה לו תחלה. וגם לבן הארמי זאת היתה כונתו להטריד את יעקב אבינו בקניני העולם כדי שיפול ח"ו ממדריגתו ועבודתו ויוכל אחר כך לאבד גם רצונו אשר היה לו לעבוד השם. וזה שנאמר ארמי אובד אבי, מלת אבי פירוש כמו לא אבה בדרכיו הלך וכמו לא אבה יבמי שהוא לשון רצון, שרצה לאבד רצונו בעבודת השם וגם וירד מצרימה וגו' וירעו אותנו המצרים וגו' ויתנו עלינו עבודה קשה ואף על פי כן ונצחק אל ה' שעם כל התלאות לא שכחנו את השם. וניתן מאמר זה לאמרו על מצות בכורים וגם טעם גוף המצוה כי מפני אשר נתן ה' לעמו ארץ חמדה מלאה כל טוב מקניני העולם ופן באמצעות עסקם בזה יפלו מאש יקוד לבבם לעבודתו יתברך שמו ואחר כך יתמשכו מעט מעט אחר חמדת העולם עד אשר ישתכח מלבם שרצונם לעבוד ה', על כן הצריכם שראשית פרים לא יטעמו אותן אכן יעלום אל הכהנים כדי שיזכירו את עצמן שצריך האדם לעבוד ה'. ואחר כך כשיבא לפני הכהנים הזריזין בעבודתו יתברך יומם ולילה והם יזכירוהו עד אשר יחזור למאוס בכל דברים המטרידים ולהיות עובד ה'. והכתובים אשר צריך לאומרם מזכירין אותו לבל יעמיק הרבה בטרדות קניני העולם כי זאת היתה כונת לבן הרשע, וגם אבותינו עם היותם במצרים טבועים בעבודת הפרך לא שכחו את ה' אלקיהם בכל זאת".

שערי ז"ל: "דאי' במשנה פ"ד דקידושין (פב). רשב"א א ראית מימין חיה ועוף וכו' שמתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני, ומה אלו שנבראו לשמשני הן מתפרנסין שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי מעשי וקפחתי פרנסתי וכו', ויש להבין למה מיוחד עונש זה לרוע מעשה ולא עונש אחר.

ונ"ל דכתב בחובות הלבבות (שער הבטחון ג הקדמה ה) וז"ל, והעילה אשר בעבורה חייב הבורא את האדם לחזור ולסבב על סיבת הטרף לשני פנים א' וכו', והשני כי אלו לא הוצרך האדם לטרוח להבאת טרפו היה בועט ורודף אחר העבירות שנאמר והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתייהם

ולפי זה מבואר מה שענין טרדת הפרנסה נתחדש דוקא אחר חטא אדם הראשון, שאז נתקלל (בראשית ג יט) בזיעת אפך תאכל לחם. והיינו מחמת שע"י חטאו נתערב הטוב והרע כידוע, ונעשה האדם כעת קרוב יותר לחטא, מחמת שמעורבים בעצמו הטוב והרע בלי הבדלה, וכפי שכתב בעל אור החיים הק' בפרשתן (כו ה-ו) שאחר חטא אדם הראשון נגשמו ונטמאו ד' היסודות המרכיבים את האדם, ומעתה נוטה האדם ביותר לרע מצד עצמו שעה. ממילא

◆ אמונים אשר נאספו ◆

ואת פועל ה' לא יביטו וכו' (ישעיה ה יב). ואמרו חז"ל (אבות ב) יפה ת"ת עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה וכו' וגוררת עון, כ"ש מי שאין לו חלק באחת מהן, ולא שם לבו לאחת מהן והיה מחמלת הבורא ית' על האדם שהטרידו בעסק טרפו כדי שלא יבקש מה שאינו צורך לו והבוחר ביראת ה' כל היום יבוא טרפו בלי טורח, כמ"ש (משלי י ג) לא ירעיב ה' נפש צדיק, יעו"ש שהאריך בזה.

ובזה יובן מאמר רשב"א ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אומנות ומתפרנסין שלא בצער והלא וכו' אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער וכו', ר"ל אני וכיוצא בי היודעין שנבראו לשמש את קוני וטרדתו ביראת ה' כל היום לשמש את קוני באמת מתפרנסין שלא בצער, מה שאין כן אחר שהרעתי מעשי ר"ל לרדוף אחר עבירות לכך בחמלת הבורא ית' על האדם שהטרידו בקיפח פרנסתו שלא יהיה פנוי בעסק העבירות, וזה שאמר וקפחתי פרנסתי שאני גורם לעצמי כאמור הגם שיש צדיקים טרודים פרנסה ורשע בשלוחה כבר האריך שם בזה יעו"ש, וע"ע בהמשך דבריו הק' שם מש"ב בזה באורך.

וראה מה שכתב בספה"ק ליקוטי הלכות (ברכת השחר הלכה ה), וז"ל: "טוב תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון, כי באמת עקר עסק המשא ומתן הוא רק בשביל זה כדי להשכיח העון, כי ידוע לכל אחד ואחד איך המחשבות רודפים אותו בכל יום וכו' ואין תקנה לברח מהם כי אם על - ידי התורה שהיא עקר ההצלה והרפואה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קדושין ל:), בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין. וכמו שכתוב, מזימה תשמר עליך וכו', אבל אי אפשר להאדם לעסק בתורה בכל יום, ובפרט ההמון עם, על כן סבב השם יתברך בדרכיו הנפלאים שיצטרך האדם לעסק באיזה עסק ומשא ומתן בשביל פרנסה כדי להשכיח העון".

שעה. ז"ל: "עוד ירצה באומרו אבי שהיא הנשמה שכל מועצותיו של השטן לאבד הנשמה והנשמה נקראת אב כאומרם בזוהר פרשת לך לך (עו). והוא הוא המונע האדם מעשות חיובו בעבודת ה', ולא זו בלבד אלא וירד מצרימה פירוש המקום שבא בו היצר שהוא גופו של אדם הוא מצריו של היצר הקרובים אליו בסוד (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו, וחפצים באשר יחפוץ מדברי עולם הזה ומטעמיו אשר התעיב ה', כי ד' יסודות שבו הן היסודות אשר חטא האדם נגשמו ונטמאו שלטיבה זו גזר ה' מיתה להאדם, ובזה נשמעים דבריו ופיתוייו ליסודי האדם, גם יקרא הגוף מצרים לפי שמצר לנפש בתאוותיו, ואומרו ויגר שם כי בתחלה נכנס כגר כאומרו (שמואל ב יב ד) ויבא הלך וגו', (סוכה נב:) במתי מעט פירוש בכחות מועטים, ואח"כ מתרבים כוחותיו על ידי האדם עצמו והוא אומרו ויהי שם לגוי גדול עצום, ורב בסוד (תהלים כה יא) וסלחת לעוני כי רב הוא, ופירוש הרב האר"י ז"ל שחוזר אל המפתה כי רב הוא, והראיה שצוה ה' ביום הכיפורים גורל א' לה' וגורל א' לעזאזל. ואומרו וירעו אותנו המצרים וגו'. פירוש שבאמצעות יסודות האדם גרמו גם לנפש להרשיע כמותם, והוא אומרו וירעו אותנו פירוש עשו אותנו רעים כמותם כי המזג כשיסריח ימשוך אליו רצון הנפש, ואומרו ויענונו זה אפיסת כח הלוחם כנגד היצה"ר, צא ולמד

אמונה כי תבוא בחרתי ה

מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים, מאי דרוש כי מציון תצא תורה (ישעיה ב ג), וביארו שזה "לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה", והביאו בזה את דברי הספרי (ולפנינו ליתא) בענין מעשר שני שצריך להעלותם לירושלים ולאכלם שם, וקאמר קרא טעמא (דברים יד כג) למען תלמד ליראה, ודרשו עלה חז"ל שם "גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה". הנה כי כן הוא כאשר היה האדם עולה לירושלים להביא בכורי שדהו, שהיה רואה ככל החזיון האמור, ש"כולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה", ממילא היה גם הוא עצמו מתעורר לכוון את לבו ליראת שמים ולעסק התורה.

והן הן דברי המאור ושמשי, שזה היה התכלית של מצות הביכורים, למען לא ישקעו בני ישראל בהרחבת עניני העולם הזה שהיה להם בארץ ישראל, ע"י שיבואו לירושלים, מיד בראשית ביכורי פרי אדמתם, ויראו כהנים בעבודתם ומזה יזכרו התכלית

היות שנעשה אדה"ר מגושם כל כולו, אז עלול היה לבוא לידי עבירות חמורות, וע"כ נתן לו הקב"ה שמירה של 'בזיעת אפיך תאכל לחם' כי ע"י כך יהיה טרוד בעניניו וע"כ ישכח מעון.

ראיית הכהנים בעבודתם היה מעורר את האדם ליראת שמים ולעסק התורה

אכן סוכ"ס הטרדות הללו הם גורמים שישכח האדם גם מן התכלית הנרצה, לעבוד את השי"ת. וזה היה החשש שכאשר יכנסו בני ישראל לארץ חמדה טובה ורחבה, וימצאו בתים מלאים כל טוב, אזי ישקעו בכל אלו, ויתעסקו בהם יומם ולילה, וישכחו את שם ה' אלקינו. ולכן ציונו השי"ת במצות הביכורים, וכמו שכתב המאור ושמשי שם שכאשר יהיה להם ראשית פרי אילנם לא יטעמו מהם אלא יעלו לירושלים אל הכהנים, וע"י שיראה את הכהנים הזריזים העוסקים בעבודת השי"ת יומם ולילה יזכרו גם הם שזהו התכלית הנרצה, לא השקיעה בהבלי העוה"ז, ויבואו למאוס בכל אלו ולהידבק בהשי"ת ובעבודתו.

ויש להביא בזה את דברי התוס' הידועים (בבא בתרא כא. ד"ה כי מציון) על מה דאיתא התם בגמרא שהיו

אמונים אשר נאספו ♦♦♦ ממעשה רב עמרם חסידא (קידושין פא.) שלא היה בו כח להתעצם כנגד המחטיא עד שקרא נורא בי עמרם וכו".

האמיתית שהיא לעבוד את השי"ת, ללמוד תורתו ולקיים מצותיו כראוי. רושם ממנה למשך היום כולו ש"ו.

והנה דבריו הק' שם מכוונים על מדריגת הצדיקים הקדושים שהם דבקים בתפלתם בהשי"ת באופן נשגב ונעלה ביותר, אכן בוודאי כן הוא ג"כ לגבי כל אחד ואחד, אשר לפי דרגתו, אם מתפלל כראוי וכיאות, הוא דבוק בזה בהשי"ת, ורושם הדביקות הלזו נשאר חופף עליו כל היום, אף בעת ירידתו לעסוק בענינים ארציים וגשמיים, לבל יתנתק כליל מדביקותו בהשי"ת.

תכלית תפלת שחרית וערבית -
למשוך כל היום אחר הראשית
המקודשת, ותפלת מנחה - לחזור
לדביקות בהשי"ת מתוך הטרדות
והעסקים

ולבאר צורך כל תפלה ותפלה בדרך פרט, י"ל כי תפלת שחרית - בהיותה בתחילת היום, ותפלת ערבית - בהיותה בתחילת הלילה, מסוגלים ביותר

עוד עצה לב' ישתקע האדם
בטרדות העוה"ז - ג' תפלות כראוי

ועוד עצה לזה, שלא ישתקע האדם לגמרי בטרדותיו הגשמיות וישכח מלעבוד את ה', מבואר בדברי המאור ושמשי לקמן בפרשה עה"פ (כח י"א) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, והותרך ה' לטובה וגו', שאנשי כנסת הגדולה תיקנו ג' תפלות ולא יותר, כי הנה ענין התפלה היא הדביקות בהשי"ת, וכפי שלשון תפלה מורה שהיא מלשון דביקות כמו שנאמר (בראשית ל ח) נפתולי אלקים נפתלתי. ולכן תיקנו חכמים רק ג' תפלות, כיון שאי אפשר להיות דבוק כל היום בדרגת הדביקות שיש בעת התפלה. אלא שלאחר התפלה נשאר רושם קדושה מאותה דביקות לכל היום. וזהו 'כי שם ה' נקרא עליך', היינו ע"י הדביקות בו יתברך בעת התפלה, וזו

♦♦ אמונים אשר נאספו ♦♦

שעו. ז"ל: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך והותרך ה' לטובה בפרי בטן וגו'. יראה לפרש סמיכות כתובים אלו כי הנה עיקר תפלת הצדיקים הוא שמדבקי עצמן וכל מחשבתם בהקב"ה ומקשרין כל הנמצאים וכל העולמות באין סוף ב"ה. ועיקר לשון תפלה הוא לשון דביקות מלשון נפתולי אלקים נפתלתי (בראשית ל ח), ודביקות השם יתברך ברוך הוא נקראת דביקות במוחין עילאין. ואנשי כנסת הגדולה סדרו לנו השלש תפילות שנתקנו על פי האבות ולא יותר, מחמת שאי אפשר להיות דבוק כל היום במוחין עילאין. ואחר התפלה כזו נשאר להצדיק ההוא השארית הקדושה מדביקותם ונקרא השארית המוחין אשר מפני זה יכול לפעול בכל דיבוריו אשר ידבר טובות על ישראל שיתקיימו כולן. וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ופירשו חז"ל שזהו תפילין שבראש, וכונתם על המוחין עילאין שנקראים בשם תפילין שבראש. וזהו והותרך ה' לטובה פירוש שהשארית המוחין שיותר לך אחר התפלה יהיה שתוכל לפעול לטובה בפרי בטן ופרי אדמתך שתוכל להמשיך כל טוב על ישראל".

וביאר שם בדרך פרט, שהשנה מתקדשת ע"י ראש השנה - היינו שכאשר האדם זהיר שיהיו ימי ראש השנה אצלו בקדושה, אזי ממשיך בזה קדושה על כל השנה כולו. והחודש ע"י ראש החודש - שאם האדם זהיר שיהיה ראש החודש בקדושה אזי ממשיך קדושה בזה על כל החודש. וכמו כן בכל יום ויום, ע"י תפלת שחרית ממשיכים קדושה על כל היום, וע"י תפלת ערבית ממשיכים קדושה על כל הלילה, וכן בכל יום צריך האדם לקדש מיד מחשבתו הראשונה ע"י אמירת 'מודה אני' מיד בקומו.

ובזה ביאר דברי הכתוב, 'ולקחת מראשית', היינו ע"י שתקדש את הראשית של כל דבר, אזי תוכל לקחת את 'כל פרי האדמה', היינו את כל התולדות והמאורעות שאח"כ להמשיך גם עליהם קדושה, שבכח ההתעוררות של האדם לקדש הראשית, ע"י נמשך לו סייעתא דשמיא להתגבר על כל הבא אחריו שיהיה בקדושה של מעלה ש"ע.

לזה, שתמשך קדושת התפלה על כל היום ועל כל הלילה כולה, וכפי שהאריכו בזה בספה"ק בפרשתן שגדול כח הראשית של כל בחינה, אשר אם יקדשנה האדם ויתנהג בה כראוי, ימשך עי"ז קדושה על כל המשך הבחינה ההיא. ודיברו בזה בספה"ק בדרך פרט כלפי תפלות שחרית וערבית שכאשר האדם מתפלל אותם כראוי, הוא ממשיך עי"ז קדושה דלעילא על המשך היום כולו.

ובדאיתא בספה"ק **תשואות חן** בפרשתן (ד"ה ולקחת) שהאריך בהאי ענינא, שבכל דבר צריך האדם לקדש את הראשית, שאז יזכה לסייעתא דשמיא שכל מה שעושה יהיה על דרך הטוב והשי"ת לא יעזבנו ביד היצר הרע, כי על ידי שמקדש את הראשית נמשכת הקדושה על כל דבר. שעיקר קנין הקדושה אינה תלויה ביד האדם, שהכל נמשך מיד השי"ת, ואלמלא הוא יתברך עוזרו אינו יכול לקדש עצמו, אבל מה שכן תלוי ביד האדם היא לקדש הראשית של כל ענין המתחדש, ואזי מעורר בזה עזרת השי"ת לסיים ולהמשיך כל הקדושה.

◆ אמונים אשר נאספו ◆

שעז. ז"ל: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה, נ"ל דהנה צריך האדם לקדש כל הענינים ראשיתו ואז ה' לא יעזבנו בידו של יצה"ר, ולזה תחלת השנה נתקדש ע"י ר"ה, תחלת חודש ע"י ר"ח, תחלת יום ע"י תפלת שחרית, תחלת לילה ע"י תפלת ערבית, וגם תיכף כשעומד משנתו צריך לקדש המחשבה ולומר פסוק מודה אני. ועי"ז נמשך חיות אח"כ לכלל השנה והחודש או היום, וזהו פירוש ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה לכל תולדותם (תפלת מוסף ר"ח) פי' שנתת ראשי חדשים, הראש מכל בחינה שנתחדשה לעמך שהם יתחילו לקדש, כי עיקר הקדושה לאו בדידהו תליא שאין ביכלתם כמאמרז"ל (קידושין ל:): אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, רק שהם יתחילו בדבר ועי"ז נמשך לכל המאורעות שאח"כ ג"כ זמן כפרה שיוכלו לתקן אח"כ כל הדבר כולו ע"י

ח אמונה כי תבוא בחרתי

וע"ד התשואות חן בפירוש הכתוב ולקחת מראשית כל פרי האדמה' דמיירי על ענין קידוש הראשית, פירש ג"כ הרה"ק מרוזין זי"ע (פאר פֿישרים עמ' סה, הובא בעירין קדישין החדש עמ' רצה) שצריך לקדש ראש היום לה', שאז יהיה האדם בטוח שכל מעשיו של כל היום יהיו לשם שמים. אבל אם חלילה הוא להיפך, שבראש היום מחשבתו מבולבלת ואינה מכוונת לשמים, אזי "הגם שלומד אח"כ ומתפלל, עכ"ז הבל המה מעשי תעתועים". ופירש בזה את הכתוב (קהלת ב יד) החכם עיניו בראשו, היינו שהחכם מתבונן בכל ראשית, בראש השנה ובראש חודש, ובראש השבוע ובראש היום שעה.

גם במלחמת היצר הרע הכל תלוי בראשית - שאם מניח ליצר הרע בתחילה הוא פותח בזה שער לבוא אח"כ בקביעות חלילה ודנה היסוד האמור לעיל שקידוש הראשית מביא להמשכת הקדושה על כל ההמשך, הנה כי כן הוא להיפך חלילה, שגם כאשר ר"ל האדם מתפתה ליצר הרע פעם אחת,

סייעתו של הקב"ה. ובזה נתבאר ולקחת מראשית כל פרי האדמה שע"י ראשית הענין שתקדש עי"ז תוכל ליקח כל התולדות שאח"כ".

שעה. מתאמרא משמי' דהגאון מביאלא זצ"ל, אביו של הגה"ק בעל אבני נזר זי"ע, לפרש דברי המשנה (ברכות ב.) מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, ובגמרא שם נתקשו מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים, ותירצו, מלתא אגב אורחיה קמשמע לן שזמנם של הכהנים לאכול בתרומה הוא בצאה"כ. וצ"ב דסוכ"ס מה השייכות של זמן קריאת שמע שמצאה בו המשנה מקום להורות זמן עליית הכהנים מטומאתן. וביאר הגאון ז"ל, שבאה המשנה להורות לנו, כי כשם שהטומאה שנטמאו בה הכהנים בתחילת היום, נמשכת עד הערב, ואף אם טבלו אין מועלת להם עד שיעריב שמשן, ואזי פגה הטומאה, כמו כן להיפך, שהקדושה שממשיכים ע"י קבלת עול מלכות שמים בבוקר, גם היא נמשכת והולכת עד הערב, ורק אז היא פגה, ולכן צריך לקרות או קריאת שמע, לקבל שוב עול מלכות שמים, להמשיך קדושה חדשה על כל היום.

ועוד בענין קידוש היום בתחילתו שזה מביא להמשך היום כראוי, וחלילה להיפך, יבואו בזה דברי הרב החיד"א (כסא דוד, דרוש י"ח ד"ה הלא) וז"ל: "...הלא מראש דין ראשון של שו"ע (או"ח א א) יתגבר כארי לעמוד בבקר לעבוד את הבורא, כדי שיהא מעורר השחר, וזהו יראת ה' בתחילת היום לעמוד בבוקר, שלא יפסיד ק"ש בזמנה... ואם יתחיל לעבור הדין הראשון מהשו"ע, מרעה אל רעה יצא, להפסיד תפלה בציבור וקדיש וברכו וקדושה... ואם בבוקר השכם ימנע מעבודת השם, איה אפה יראת שמים...".

הענין הב' שבזה היצר הרע בא אל האדם למצוא מסילות ללבבו, הוא ע"י שמפתהו ואומר לו, שמה שהוא מסתכל בו או מדבר בו הוא דבר מועט וקטן בכמותו, ואין זה נורא כ"כ לעשותו.

ובזה פירש האוה"ח דברי הכתוב 'ארמי אוכד אבי', שרוצה לאכד את הנשמה המכונה 'אבי' כמבואר בזוה"ק (א ע"ו), וזאת ע"י 'וגר שם', היינו שתחילה בא כגר - היינו כאורח, לפעמים, לא באורח קבע. ועוד 'במתי מעט', בכוחות מועטים ובדברים מועטים שמפתה בהם את האדם. ואח"כ 'ויהי שם לגוי גדול עצום ורב', שר"ל מתרבה ביותר בקרב האדם ונעשה קבוע ובדברים הרבה חמורים ביותר ש"ע.

ויסוד דבריו של האוה"ח הק' בדברי הגמרא (סוכה נב:) שאמרו על היצר הרע, בתחלה קראו הלך ולבסוף קראו אורח ולבסוף קראו איש. ובזה מבואר ב' הענינים, הן מה שהיצר הרע בא תחילה שלא בדרך קבע, רק לפעמים. קודם כמו הלך ("עובר דרך עליו ואינו מתאכסן עמו" - רש"י), ואח"כ, אם האדם מכניסו לקרבו כהלך, הוא מוסיף בתמידותו והוא כבר מתאכסן אצלו כאורח, עד שלבסוף, מפעם לפעם הוא נעשה קבוע יותר, עד שנעשה קבוע ויושב תמידי אצלו כ'איש' ("בעל הבית" - רש"י).

ולו בדבר מועט, הוא פותח בזה את השער ליצר הרע, לבוא בקרבו פעמים רבות בתדירות ובקביעות. וגם זאת למדנו מפרשתן, וכמו שכתב האור החיים הק' עה"פ (שם ה) ארמי אכד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב, שכתב האוה"ח כי מדברי הכתוב הננו למדים את דרכי היצר הרע להחטיא את בני אדם, ונרחיב דבריו שכתב בקצירת האומר.

שהנה בעצם היצר הרע אין לו את היכולת לבא אל האדם הירא והחרד מן השי"ת, ולפתותו לדבר עבירה, כיון שמיד ידחהו האדם וישלחהו כלעומת שבא. אלא שהיצר הרע מתחכם על האדם, וזאת בב' אופנים. הא' שמתחילה הוא בא אל האדם רק באופן ארעי, כגר, רק עכשיו. היינו, שאומר לו להאדם, כי יתן רק מבט אחד באיזה ענין שאינו רצוי, או שידבר רק דיבור אחד של לשון הרע, ליצנות, רכילות וכיו"ב, ומצוי הדבר בנסיון הגדול שבזמנינו - כלים המושחתים והמשחיתים, שהדרך של היצה"ר ללכוד את האדם אל תוך רשתו זה, הוא ע"י שתחילה אומר לו להאדם שיתן רק מבט (בלי"ק) אחד, ועוד אחד ועוד אחד עד שמפיל את האדם לגמרי לתוך רשתו אשר ממנו לא יוכל קום חלילה, וכידוע המציאות בזה לכל.

נכנס הקונה עם שק בידו ותלה אותו על היתד, והיה מונח בו נבילה סרוחה, והבעה"ב לא היה לו ברירה, כי הלא מכר לו רשות היתד שעל הכותל שיוכל לתלות שם כל מה שרוצה, ולא היה לו ברירה והיה מוכרח לעזוב את הבית מחמת הסירחון הנורא שהתפשט בביתו מחמת שקו של הלה, ואז, כשעזב את הבית, בא אליה הלה כבעל הבית על כורחו של הדייר הראשון.

בן הוא דרכו של היצר הרע, מתחילה הוא מבקש רק פתח צר, ואח"כ כשהפתח כבר פתוח הוא כבר עושה כל מה שרוצה, והאדם כבר מונח תפוס ברשתו להטותו לכל מה שיחפוץ, ר"ל.

וביסוד זה הביא הרב החיד"א זצוק"ל (הגדת שמחת הרגל, לימוד א' בתחילתו) בשם קדמונים, לפרש הכתוב (בראשית ו ה) וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, היינו שמזימת היצר הרע הוא תמיד למעט את הרע בעיני האדם, היינו לומר לו שאין זה עוון כלל, או שאף אם עוון הוא אבל הוא איננו כי מעט, וזהו 'רק רע', כל אכין ורקין מיעוטין הן (ירושלמי ברכות ט ז), היינו שהוא ממעט את הרע בעיני האדם, לומר לו כי זהו רק מעט ואין זה נורא כ"כ אם יעשנו. וכן הוא אומר לו 'כל היום', עד שלאט לאט הוא מפילו לבאר שחת שפ.

וכן אמרו בגמרא (יומא פו:): כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר, והיינו כמבואר, שבתחילה מפתהו היצר הרע לעבור רק פעם אחת ותו לא, ומשעבר כבר פעם אחת אזי הוא מוסיף לפתותו לעבור עוד פעם, ואזי נעשית לו כהיתר, שהרע נעשה אצלו כבעל הבית - לשכון בקרבו באופן תמידי וקבוע, וכבר נוטה האדם לחטא מטבעו, כאילו היה היתר.

וכן מרומז בדברי רז"ל במה שמדמין את היצר הרע בתחילה להלך ולאורח ואח"כ כבעה"ב - גם הענין הב' המבואר בדברי האוה"ח הק' בדרכי היצר הרע - שתחילה מפתה את האדם שזה רק דבר קל ומועט, וזה גם דומה להלך ואורח המבקשים רק מעט מקום לנוח בו וכן מעט מזון לאכול, ואח"כ, כשהיצר כבר נמצא בפנים, הוא כבר מתפשט כבעל הבית למשוך את האדם לכל מה שיחפוץ, אף לחמורי חמורין.

וכמו שהמשילו בעלי המוסר ז"ל הענין, לאחד שחמד בדירת חברו והפציר בו למכרה לו, אבל הלה סירב למכרו, ולאחר הרבה הפצרות ביקש שימכור לו רק יתד אחד על הקיר ויהיה לו רשות להיכנס הביתה תמיד לתלות את חפציו על אותו היתד שעל הקיר ונתרצה הבעה"ב, ומכר לו יתד אחד. ולאחר זמן

◆◆◆ אמונים אשר נאספו ◆◆◆

שפ. ז"ל: "וכמו שפירשו כת הקודמין כוונת הכתיב וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. הכוונה דעצת היצר הוא להמעיט לחוטא חטאו ולהראות לו כחא דהתירא, ואם תמצא לומר שזה חטא

אמונה   כי תבוא   בחרתי   יא

האדם בכל יום ויום בתחבולות חדשות ובפיתויים חדשים אשר המציא ואשר לא יכירם האדם, שהגם שהוא כבר יודע כי היצר עובד עליו ומוכן להתגבר כנגדו להשיב מלחמה השערה, הלא היצר בא אליו עם אופנים חדשים ותחבולות חדשות שהוא איננו יודע מהם, ואזי נקל לו להפילו ברשתו אשר טמן לו שפא.

ובמה, שאמרו רז"ל בדברי רש"י (שם) יצרו של אדם מתגבר עליון בכל יום, הוסיף רש"י שם (ד"ה כל היום) שכתב "שכל שעות היום רעתו מתחדשת", והיינו כי לא רק בכל יום מתחדש היצר הרע, כי אם בכל רגע ורגע ממש מחדש הוא נסיונות ופיתויים חדשים.

למדנו בזה כמה שיש להיזהר מן היצר הרע לבל ניפול חלילה במכמורת רשתו, ושהכל תלוי בראשית, שלא יניחנו לבא אליו מיד בתחילת בואו לפתותו, ואף לא בדבר מועט, שאם יתפתה ויאבה לו בתחילה, אזי חלילה יפתח לו בזה הפתח לבא לקרבו, עד שיעשה כבעל הבית, להטות את ליבו לכל אשר יחפוץ.

'עבודה קשה' - שהיצר הרע מתגבר בכל יום ומתחדש בכל יום

עוד כתב שם האוה"ח הק' לבאר המשך הכתוב (שם ו) וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה, על פי דברי הגמרא (קידושין ל:): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, וזהו המכוון בכאן בויתנו עלינו עבודה קשה, היינו שהיצר הרע וגינדא דיליה נותנים עלינו עבודה קשה עד למאוד בהתגבר עלינו בכל יום בתמידות בלי הפסק - וכמאמר החסיד בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) אתה ישן והוא ער לך, היינו שהיצר הרע אינו נח לרגע ממלאכתו, ותמיד מתגבר על האדם עוד ועוד לנסות להפילו לרשתו.

עוד פירש האוה"ח הק' ב'עבודה קשה' שנותן עלינו היצר הרע, במה שאמרו עוד בגמרא קידושין שם, יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, וביאר האוה"ח הק', דלא זו בלבד שהוא מתגבר על האדם תמיד בכל יום ויום, אלא אף זאת שהוא מוסיף חידוש בהתגברותו עליו - והיינו שהוא בא על

◆ אמונים אשר נאספו ◆

איננו כי אם כל שהוא ומעט אשר היה, וזה שכתוב (בראשית ו ה) וכל יצר מחשבות לבו רק רע, רק היא מיעוט, כלומר, כי תוקף מרמות היצר לומר לו שלא חטא, ואם חטא הוא דבר מיעוט, וזהו וכל יצר מחשבות לבו רק רע, למעט הרע, כל היום היא שיחתו, עד אשר מעט מעט מפילו לבאר שחת שוחה עמוקה".

שפא. וז"ל שם: "ואמרו ויתנו עלינו עבודה קשה, פירוש שלא נהג היצר בדרך זה בעתים מרוחקים, אלא תמיד בכל שעה, ובכל רגע, מתגבר על האדם, ולזו יקרא עבודה קשה. עוד נתכוון על פי דבריהם ז"ל (שם ל:): שאמרו בכל יום מתחדש היצר על האדם בתגבורת חדש, וכנגד זה אמר עבודה קשה, כל אלה הדברים יאמר עבד ישראל לפני הבורא להתנצל על מנחה קטנה".

ובל זה יש לנו לזכור ולקבוע בליבנו בחזקה, בפרט בעת הזאת אשר אנו עומדים בה, עת התשובה וכפרה, שכל אחד ואחד עוסק בעבודת התשובה לשוב אל ה' בכל לבו ונפשו, ומקבלים מחדש את עול יראת ה' ועול עבודתו, וממילא יש להעמיד את היסודות ואת הגדרים שעל ידם נוכל לעמוד בקבלתנו באופן קבוע ותדיר, לבל ניפול חלילה שוב ברשת אשר טומן לנו היצר הרע.

מעלת וחשיבות כל פעולה בעבודת השי"ת ואפילו קטנה וקלושה

ובישמח ישראל (או"א) כתב לבאר, שהיה זה כדי לגלות גודל חביבות קיום כל מצוה ומצוה, ורום מעלתה, כי הנה מצוה זו של הבאת ביכורים, אין בה מעשה גדול כ"כ, שהאדם הפשוט עובד במלאכת השדה, ומחשב על התאנה שביכרה שתהיה קודש לה', ולכן מרעישין כ"כ דוקא קיום מצוה זו, וכל הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתו, כדי להראות שאף מצוה קלה מאיש פשוט בתכלית הפשיטות, אף היא חשובה ורמת המעלה עד למאוד, ומחשבתו להקדיש הביכורים מתקבלת לפני השי"ת ברחמים וברצון, וכל מלאכי רחמים מעטרין את מחשבתו בכמה עיטרין, הנרמזים בעיטור הביכורים שעושים למטה. ומזה ילמדו לכל מצוה ומצוה, הקטנה והגדולה עד כמה פעולתה לטובה מגעת, ורמה ונישאה היא עד למאוד, ו"מזה יוכל כל איש לחזק את עצמו, יהיה איך שיהיה, אם יזכה לעשות אפילו מצוה אחת ומחשבה טובה אחת כל ימי חייו די"שפב.

ומדי דברנו בענין הביכורים נתבונן נא מה שיכולים ללמוד מזה לקח טוב בעבודת השי"ת. הנה, איתא במשנה (בכורים ג ג) הגיעו (מביאי ביכורים) קרוב לירושלים, שלחו לפניהם, ועטרו את בכוריהם, הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים, וכל בעלי אמניות שבירושלים עומדים לפניהם ושואלין בשלומם, אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום, ע"כ. ונתעוררו בזה להבין מאי האי שחולקים כבוד גדול כזה למביאי ביכורים, מה שלא מצינו בשאר מצות.

וצריך לחזור על יסוד זה תמיד, כי כל פעולה כל דהו בעבודת ה',

אמונים אשר נאספו

שפב. ז"ל: "כי במצוה הזאת יוכל כל איש ואיש לראות מה יקר חסדך אלקים, שאפילו מצוה קלה מהאדם העובד בשדה, ורק מחשבתו שחשב על התאנה שביכרה שתהיה קודש לה' היה יקר כ"כ לפני הקב"ה ואומר וקורא עליה, ולפיכך הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, וכמבואר במשנה, להראות שאפילו מצוה קלה מאיש פשוט בתכלית הפשיטות רק מחשבה טובה באמת נתקבל לפני הקב"ה ברחמים וברצון, וכל מלאכי רחמים מעטרין אותה בכמה עיטרין, שרומז ע"ז העטרות דלמטה שהיו מעטרין אותה בעיטור ביכורים. מזה יוכל כל איש לחזק את עצמו, יהיה איך שיהיה, אם יזכה לעשות אפילו מצוה אחת ומחשבה טובה אחת כל ימי חייו די".

אמונה   כי תבוא   בחרתי   יג

וקלושים הם. אמנם, מעתה ידע בכרירות כי כל פעולה קטנה גדלה מעלתה עד מאוד ופועלת גדולות ונצורות, וכל עשייה כל שהיא בעבודת השי"ת, נחשב בשמים לדבר גדול, עד שראוי ליצא לקראת האיש המקיים את המצוה בכבוד גדול כאשר יצאו לקראת מביאי הביכורים.

ויהי רצון שנזכה להכין את עצמנו כראוי וכיאות לימים הנוראים המתקרבים ובאים עלינו לטובה, ולפעול ולהמשיך כל טוב, מתוך רחמים וחסדים מגולים.

ע"י מאן דהוא, כל אשר בשם ישראל יכונה, אף הפשוט שבפשוטים, מעלת מעשהו גבוהה כ"כ, אין לתאר ואין לשער רום ערכה.

וגם זה בבחינת 'דבר בעתו מה טוב', בימים הללו אשר הננו עומדים בהם, וכ"א עושה את מה שהוא יכול לעשות בכדי להתכונן לקראת הימים הנוראים המתקרבים ובאים עלינו לטובה, ולהתקרב אל אבינו שבשמים, ולפעמים האדם חושב אל לבו כי מי יודע אם פעל במעשיו, אשר לפי דעתו פחותים

להערות והארות יש לפנות אל מערכת אמונה בחרתי

ab2372941@gmail.com

או בטלפון

845.237.2941